

У всякого своє лихо,
І в мене не тихо,
Хоч не своє, позичене,
А все-таки лихо.
Нащо б, бачся, те згадувать,
Що давно минуло,
Будить бознає колишне —
Добре, що заснуло.
Хоч і Яр той, вже до його
І стежки малої
Не осталось; і здається,
Що ніхто й ногою
Не ступив там, а згадаєш,
То була й дорога
З монастиря Мотриного
До Яру страшного.
В Яру колись гайдамаки
Табором стояли,
Лагодили самопали,
Ратища стругали.
У Яр тойді сходилися,
Мов із хреста зняті,
Батько з сином і брат з братом
Одностайне стати
На ворога лукавого,
На лютого ляха.
Де ж ти дівся, в Яр глибокий
Протоптаний шляху?
Чи сам заріс темним лісом,
Чи то засадили
Нові кати? Щоб до тебе
Люди не ходили
На пораду, що їм діять
З добрими панами,
Людоїдами лихими,
З новими ляхами?
Не сховаєте! над Яром
Залізник витає
І на Умань позирає,
Гонту виглядає.
Не ховайте, не топчіте
Святого закона,
Не зовіте преподобним
Лютого Нерона¹.

Не славтеся царевою
Святою войною.
Бо ви й самі не знаєте,
Що царики коять.
А кричите, що несете
І душу і шкуру
За отечество!.. Ёй-богу,
Овеча натура;
Дурний шию підставляє
І не знає за що!
Та ще й Гонту зневажає,
Ледаче ледащо!
«Гайдамаки не воины —
Розбойники, воры.
Пятно в нашей истории²...»
Брешеш, людоморе!
За святу правду-волю
Розбойник не стане,
Не розкує закований
У ваші кайдани
Народ темний, не заріже
Лукавого сина,
Не розіб'є живе серце
За свою країну.
Ви — розбойники неситі,
Голодні ворони.
По якому правдивому,
Святому закону
І землею, всім даною,
І сердешним людом
Торгуєте? Стережіться ж,
Бо лихо вам буде,
Тяжке лихо!.. Дуріть Дітей
І брата сліпого,
Дуріть себе, чужих людей,
Та не дуріть Бога.
Бо в день радості над вами
Розпадеться кара.
І повіє огонь новий
З Холодного Яру.

Вьюнщина

17 декабря 1845

Холодний яр — Яр у лісі поблизу Чигирини, де збиралися 1768 р. гайдамаки.

1. *Нерон* — Нерон Клавдій Цезар (37 — 68), римський імператор, відомий своєю жорстокістю. Ім'я Нерона стало символом кривавого тирана.

2. *Пятно в нашей истории...* — Т. Шевченко тут мав на увазі книжку дворянського історика А. О. Скальковського (1808 1899) «Наезды гайдамак на Западную Украину в 1733—1768 гг.», у якій той паплюжив антифеодальну боротьбу українського селянства, називав гайдамаків розбійниками і грабіжниками.